

Dieren op het erf

Dieren brengen het boerenerf tot leven. Elk seizoen is anders, de dag is anders dan de nacht. In de zomer zwiert een boerenzwaluw overdag sierlijk door de lucht, 's avonds scharrelt een egel door het gras en de dorre bladeren. In de winter is de boerenzwaluw in Afrika en de egel in winterslaap.

Dieren zijn van levensbelang voor de natuur en de biodiversiteit. Ze zijn een onderdeel van vele voedselketens. Ze bestuiven voedselgewassen en wilde planten. Ze verspreiden zaden van bomen, struiken en planten. Ze breken organisch materiaal af en zorgen zo voor een gezond bodemleven. En ze spelen een belangrijke rol bij het voorkomen en beheersen van plagen.

'Wil jij je erf diervriendelijk inrichten, dan is het van belang om te weten wat dieren nodig hebben.'

Op een boerenerf waren vroeger meer dieren dan nu. Op een natuurrijk erf komen verschillende diersoorten voor. Deze en andere brochures gaan over kleine zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën en insecten, en wat jij kunt doen. Je helpt zo niet alleen deze dieren, ook andere soorten hebben hier profijt van.

De 6 V's

Om te kunnen overleven hebben dieren, net als mensen, een aantal basisbehoeften. Ze hebben voedsel nodig, een plek om zich voort te planten, te verblijven, te schuilen, te overwinteren en een veilige route om zich te verplaatsen. En ieder dier heeft zijn eigen, specifieke wensen. Kruip in de huid van een dier en kijk door de ogen van een dier om te zien wat dit dier nodig heeft. De 6 V's zijn een aardig geheugensteuntje:

Behoefte	Controle
Voedsel	Is er jaarrond wat te eten?
Voortplanting	Is er een plek om te nestelen?
Verblijf	Is er een veilige plek om te rusten, ook in de winter?
Verplaatsing	Is er een veilige verbindingsweg tussen leefgebieden?
Veiligheid	Is er (onmiddellijk) plek om te schuilen in geval van gevaar?
Variatie	Is er voor ieder wat wils?

Deze voorwaarden moeten allemaal aanwezig zijn, niet persé allemaal op één boerenerf, maar wel binnen het bereik van het betreffende dier. Houd rekening met deze V's bij inrichting en beheer!

Wat kun jij doen voor (meer) dieren op je erf?

Hieronder vind je tips voor een natuurrijk erf:

Aanleg

- 👉 Kies voor inheemse en biologisch gekweekte bomen, struiken en planten. Deze zijn beter afgestemd op de inheemse dieren en op het aanwezige klimaat.
- 👉 Zorg voor aaneengesloten bloei van februari tot november (lange bloeihoog). Vervroeg en verleng het bloeiseizoen met vroeg- en laatbloeiende plantensoorten. Plant ook nachtbloeiende soorten. Bloemen bieden insecten voedzame nectar en stuifmeel. Insecten zijn weer voedsel voor andere dieren. Nachtbloeiende planten trekken nachtactieve insecten (zoals nachtvlinders) aan. Deze zijn weer voedsel voor andere nachtdieren.
- 👉 Zorg voor beplanting met bessen, vruchten, noten en zaden, en met stekels en doorns. Dit biedt voedsel en veiligheid aan vogels en andere dieren.
- 👉 Zorg voor (structuur)variatie: hoog-laag, dicht-open, nat-droog, zon-schaduw. Deze overgangen bieden verschillende microklimaten en zijn goed voor de biodiversiteit. Zon en warmte geven koudbloedige dieren (zoals reptielen, amfibieën en insecten) energie om te bewegen of te vliegen.
- 👉 Leg een poel of vijver aan. Dit biedt een goed voortplantingsgebied voor amfibieën en libellen, en een drink- en voedselgebied voor andere dieren.

Beheer

- 👉 Laat de bodem met rust en houd deze bedekt met planten, dode bladeren of mulch. Zo droogt de bodem minder uit, blijven bodemleven en -structuur gezonder en is minder onderhoud nodig.
- 👉 Laat dode planten en hout liggen of staan. Leg een broeihop of takkenril aan. Behoud rommel- en ruigtehoeken. Zo voer je geen organische materialen af en bied je nest- en schuilgelegenheid aan kleine dieren.
- 👉 Maai, kap of dun niet alles in één keer, beheer gefaseerd in ruimte en tijd. Zo hebben de dieren altijd dekking en voedsel.
- 👉 Gebruik geen bestrijdingsmiddelen en kunstmest. Bemest eventueel met (zelfgemaakte) compost. Zo dood je geen nuttige planten en dieren. Compost stimuleert het bodemleven, voedsel voor vogels en andere dieren.
- 👉 Wees spaarzaam met verlichting. Zo verstoor je nachtdieren niet.

Zoek je meer informatie?

- Meer informatie over [Kleine zoogdieren](#), [Vogels](#), [Reptielen en amfibieën](#) en [Insecten](#) vind je in de betreffende brochures.
- Kijk ook naar de andere brochures.
- In de brochures over [Landschapselementen](#) lees je hoe je deze elementen aanlegt en beheert.
- In de brochure [Meer informatie](#) vind je boeken en websites van andere organisaties: met meer informatie over boerenerven en hieraan verbonden onderwerpen.

Meer informatie over een streekeigen erfinrichting in Zuid-Holland?

Kijk dan op www.zelfdoeninz.nl/erfgroen

